

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА НАМ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ НАМ УКРАЇНИ
ЗЕЛЕНОГУРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)

ТЕЗИ

III Міжнародної наукової конференції
**ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

16–17 листопада 2021 року

CONFERENCE PROCEEDINGS

III International Scientific Conference
**PROBLEMS OF METHODOLOGY
IN CONTEMPORARY ART AND CULTUROLOGY**

Київ

ЗМІСТ

SAJA Krystian TECHNOFOBIA I ZWIĄZANE Z NIĄ TEORIE SPISKOWE W EMANACJACH LITERACKICH. GENEZA HISTORYCZNA PROBLEMU ORAZ STAN OBECNY	7
АРТЕМЕНКО Андрій Павлович УРБАНІСТИЧНА ЕСТЕТИКА МЕТАМОДЕРНУ	17
БАБІНСЬКИЙ Олександр Вікторович АКТУАЛЬНІ МИСТЕЦЬКІ ПРОЦЕСИ В ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОГО ЦИРКУ	19
БАЛТАЗЮК Ірина Віталіївна ЕТНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ І ЇХ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ВІЗУАЛЬНОЇ МОВИ ЖИВОПИСУ «ЕПОХИ ПРОНИКНЕННЯ» І СИНТЕЗУ КУЛЬТУР	25
БЕНТЯ Юлія Валентинівна ЧИ БУЛИ ЗНАЙОМІ МОЛОДИЙ ВЕРТЕР, БІДНА ЛІЗА І НАША МАРУСЯ? ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ У ПЕРЕТИНАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВЕРСІЙ СЕНТИМЕНТАЛІЗМУ	27
БЕНЮК Богдан-Гордій Богданович ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В АРТ МЕНЕДЖМЕНТІ.....	30
БЕРДИНСЬКИХ Святослав Олександрович ГЕОМЕТРИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТНОЇ ГРАФІКИ В ХУДОЖНЬОМУ ФОРМОУТВОРЕННІ ...	33
БЕРЕГОВА Олена Миколаївна МУЗИЧНА КОМУНІКАЦІЯ В ПОСТСУЧАСНОМУ СВІТІ: МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	36
БЕРЕСТ Павло Михайлович МОЖЛИВОСТІ ВНЕСКУ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТУРИЗМУ В РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ.....	39
БУЛАВІНА Наталія Миколаївна ДО ПИТАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕРМІНА «СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО».....	42
ВЛАДИМИРОВА Наталія Вікторівна ТЕРМІНОЛОГІЧНА ТА ЖАНРОВА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯК ОДНА З ХАРАКТЕРНИХ ПРИКМЕТ МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ТЕАТРОЗНАВСТВА.....	44
ГЕРЧАНІВСЬКА Поліна Евальдівна КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ШКОЛА НАКККІМ: ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ	46
ДРОФАНЬ Любов Анатоліївна ВІД ГУЧНИХ МАНІФЕСТІВ ДО РОЗБИТИХ ІЛЮЗІЙ: ТЕХНО-МИСТЕЦЬКА ГРУПА «А»	49
ДРУЖИНЕЦЬ Маріанна Ігорівна ПРЕДМЕТНЕ ПОЛЕ УКРАЇНСЬКОГО ЕСТРАДНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	51
ЗУБАВІНА Ірина Борисівна МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕКРАННОЇ КУЛЬТУРИ: ВІД ТРАДИЦІЙНОГО КІНО ДО «НОВОЇ ВІЗУАЛЬНОСТІ»	53
КАРА-ВАСИЛЬЄВА Тетяна Валеріївна УКРАЇНСЬКИЙ МОДЕРН: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ, ХУДОЖНІ ОРІЄНТИРИ, ДЖЕРЕЛА ІНСПІРАЦІЙ.....	56
КЛЕКОВКІН Олександр Юрійович МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО ПІД ЗОВНІШНІМ КЕРУВАННЯМ	58

БЕРДИНСЬКИХ Святослав Олександрович

кандидат технічних наук,

Національна академія мистецтв України, учений секретар відділення образотворчого мистецтва

<https://orcid.org/0000-0003-2911-7504>

ГЕОМЕТРИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТНОЇ ГРАФІКИ В ХУДОЖНЬОМУ ФОРМОУТВОРЕННІ

Необхідність зображень просторових форм на площині виникла на ранньому етапі з практичних потреб людства. Прийоми побудов, що були обумовлені потребою в плоских зображеннях просторових форм, накопичувалися упродовж історії з давніх часів.

У контексті проблематики побіжно торкнемося історичних аспектів взаємовідношення геометрії з теорією формоутворення. Будівництво храмів, палаців, житла, обробка ґрунту, живопис та рельєфна пластика у Стародавньому Єгипті дали стимул для створення певних прийомів побудови зображень. Численні «пласкі» малюнки єгипетських художників являють собою декоративне орнаментування стін і фактично є ортогональною вертикальною проекцією фігур та сюжетів, взятих у найхарактернішому для їх вигляду положенні. Жителі Стародавньої Греції та Риму використовували прямокутні та центральні проекції у побудові вельми складних зображень планів, фасадів, конструкцій. Настінний розпис часів Вітрувія являє собою, по суті, фронтальну перспективу без будь-яких правил побудови. Для Середньовіччя, за наявних тоді соціальних умов, був характерний застій у розвитку методів побудови зображень. Лише в добу Ренесансу, в зв'язку з активним будівництвом різноманітних споруд і доріг, відродилось і розширилось застосування відомих в античному світі елементів проекційних зображень. Крім того, через потребу в побудові реалістичного зображення в мистецтві, особливого розвитку набула перспектива.

Розвиток перспективи вплинув на розвиток проектної графіки доби Ренесансу. Тогочасний реалістичний рисунок, побудований за законами перспективи, по-перше, став інструментом дослідження античних взірців. По-друге, архітектори, володіючи перспективою, почали зображувати свої проекти в ракурсах, близьких до реального сприйняття. Володіння технікою зображення простору, разом із поширенням і доступністю паперу, дало змогу експериментувати з окремими елементами архітектури, інтер'єру, вільно фантазувати моделюючи їх. Усе це налаштовувало митців того часу на нові ідеї в проектуванні, що разом зі сприятливими соціально-економічними умовами стимулювало розвиток архітектури, а рисунок тоді почав перетворюватися на спосіб мислення, дослідження та фіксації ідей, давши поштовх розвитку просторового уявлення, інженерної та наукової думки.

Удосконалення методу ортогональних проекцій ішло своїм шляхом, виходячи переважно з потреб будівельної справи, в якій велику роль у розвитку способів графічного моделювання відіграла потреба розрізання каменю. З розвитком техніки поширювалися практичні завдання, що потребували геометричного креслення.

Напрацьовані десятиліттями окремі правила і прийоми побудови зображень у єдину систему звів французький вчений-геометр Гаспар Монж у праці «*Geometrie descriptive*» (1799 р). Він сформулював головні елементи теорії, звів її до розгляду невеликої кількості основних завдань проєкціювання на дві взаємно перпендикулярні площини, сформулювавши правила побудови в проєкціях основних геометричних елементів. Цей метод і досі залишається основним у побудові технічних креслень, а Гаспара Монжа вважають засновником нарисної геометрії. На основі розробленої ним загальної геометричної теорії всі питання прикладного характеру знаходили вирішення. Стало можливим не вдаватися до виготовлення моделей, котрі доти були невід'ємною частиною будівельного проекту.

Нині нарисна геометрія — це насамперед теоретична основа для створення графічних геометричних та візуальних моделей майбутньої просторової форми.

Геометричні моделі є основними в процесі художнього формоутворення. Вони дозволяють отримувати потрібну інформацію про розміри форми та положення певного елемента у реальному просторі з точністю, необхідною для відповідної технології виготовлення. Геометричне моделювання має величезні можливості. Через комп'ютерну графіку воно дозволяє побачити і дослідити те, що раніше могло існувати лише в уяві. Результатом геометричного моделювання того чи іншого об'єкта є математична модель його геометрії. Вона дозволяє графічно відтворити модельований об'єкт, отримати його геометричні характеристики, виконати дослідження багатьох фізичних властивостей об'єкта, підготувати виробництво і виготовити об'єкт.

Розроблені геометричні способи побудови дозволяють графічно моделювати будь-які поверхні різноманітної складності, здійснювати різні дії з тривимірним об'єктом: розчленовувати його, перетворювати, комбінувати частини, робити вирізи тощо, тим самим моделюючи «довільну» геометрію форми. При цьому спосіб моделювання буде відповідати вимогам наочності та достовірності стосовно об'єкта моделювання, а набір необхідних для графічного моделювання інструментів сьогодні є досить зручним і доступним у використанні.

На відміну від геометричних, візуальні моделі допомагають оцінити естетичні якості проєктованого об'єкта. Як відомо, естетична оцінка визначається на основі сприйняття зовнішнього вигляду — форми предмета та якостей його поверхні (колір, фактура, текстура). Також на сприйняття естетичних якостей візуалізованої форми впливає вибір проєкції та ракурсу зображення, напрямку та способу освітлення. У процесі розвитку нарисної геометрії та креслярства були створені способи побудови зображення просторової форми, які за рівнем абстрагування від реальних властивостей зображеного об'єкта поділяють на такі види:

- адекватні зоровому сприйняттю (перспективні зображення);
- які корегують зорове сприйняття (аксонометричні проєкції);
- які дають зображення при односторонньому напрямку зорового сприйняття (проєкції з числовими позначками);
- які розчленовують зорове сприйняття (комплексне креслення);
- які символізують узагальнені ознаки об'єкта (креслення-схема).

За допомогою перспективи можна перевірити задуману композицію щодо масштабності об'ємів, пропорцій, членувань тощо. Досить просте за накресленням, зручно вимірюване та наочне зображення, побудоване за принципом паралельного проєкціювання — аксонометрія, дає можливість легко

графічно створювати складні об'ємні форми, дотримуючись певного масштабу. Ортогональне проєкціювання вважається найоб'єктивнішим способом зображення предмета, тому воно нині залишається найзручнішим у графічному моделюванні.

Знання способів зображення світлотіні на кресленнях дозволяє виразити задуманий просторовий об'єкт графічними засобами так, щоб сприйняття плоского креслення якомога ближче підходило до сприйняття реального об'єкта в натурі. Значення світлотіні потребує перевірки її формотворчих якостей в задуманому об'єкті ще на стадії проєктування, тобто на початковій стадії.

Слід зауважити, що теоретична база нарисної геометрії стала основою для створення тривимірних цифрових зображень, які за наочністю майже не поступаються фотографіям.

Встановлено, що на етапі навчання нарисній геометрії відбувається формування просторових уявлень, що дозволяють запам'ятовувати і перетворювати в уяві форму предметів, аналізувати її просторові властивості, читати креслення. Як частина технічного мислення, просторові уявлення тісно взаємопов'язані з процесами формоутворення і є базою, на якій відбуваються комбінування, перетворення, створення предметів. Нарисна геометрія має великі можливості для розвитку як репродуктивних, так і творчих умінь студентів, формування в них образного мислення засобами нарисної геометрії, вміння правильно розуміти і аналізувати практично будь-які завдання та вибирати найбільш оптимальні засоби їх вирішення.

Висновки. Отже, нарисна геометрія як теоретична основа для побудови будь-яких зображень тривимірної форми є базовою складовою для реалізації всіх проектних операцій, пов'язаних з об'ємно-просторовим формоутворенням. Нарисна геометрія — основа геометричного моделювання, яке розвивається як наука і на високоточному рівні вирішує низку складних завдань щодо формування та оптимізації різноманітних якостей проєктованих об'єктів.